

IN OSTEND – DE FILMINDUSTRIE EN OOSTENDE (addenda)

door Jan NUYTTEN

Dank zij de reacties van wakkere lezers en doorwinterde cinefielen, heb ik moeten ervaren dat mijn geheugen niet meer is wat het eens was. Twee belangrijke producties, met name "MASCARA" en "MALPERTUIS", ontsnapten aan mijn aandacht. Een flater van formaat. Bij deze mijn excuses en mijn welgemeende dank aan iedereen die me terug op het goede filmspoor zette. Om niemand te vergeten, zal ik geen namen noemen.

Iemand vermeldde als oudste film gedraaid in Oostende : 1896 : "SEEBAD IN OSTENDE".

Ik kan dit bevestigen noch ontkennen gezien maar 1 bron die film aanhaalt. Dit is hoogstwaarschijnlijk correct omdat in de kinderjaren van de cinema ontelbare films werden geproduceerd waarvan veelal maar één kopie circuleerde van de ene kermis naar het ander variététheater. De lengte van de film schommelde tussen de 5 à 15 min. en de titel werd meermaals gewijzigd naar de smaak van de plaatselijke bevolking of volgens het humeur van de zaaleigenaar. Tijden en zeden veranderen met het gevolg dat in de huidige bioscoopexploitatie een film niet meer wordt verkocht, maar wel verhuurd aan een cinema-exploitant door een in België gevestigde distributiefirma die de rechten verwierf van de filmstudio of de producer. De exploitant betaalt geen vast een bedrag, maar een overeengekomen percentage . Meestal is dat 55% op de weekrecette.

Vóór 1925 waren er in Europa, Amerika en Azië ontelbare kleine filmstudio's bedrijvig, die afhankelijk van de afzetmogelijkheden en het behaalde succes, jaarlijks tientallen prenten produceerden. Ze verkochten hun werkstuk rechtstreeks aan een zaaleigenaar die de film zelf verder doorverkocht aan een collega, enz. De kopie eindigde zijn loopbaan totaal grijs gedraaid ergens in een parochiezaaltje van het kleinste dorpje. Vervolgens werd de prent totaal verknipt en verkocht als diapositieven of aan snoepwinkels. Daar werden de strookjes verkocht aan kinderen. Tot in de jaren vijftig was het een populair spelletje deze te laten ontvlammen bij middel van een vergrootglas.

De zogenaamde "safety-film", lees de onontvlambare film, werd maar pas ontwikkeld begin de jaren vijftig. Voordien gebeurde het veelvuldig dat de pellicule door de grote hitte van de lamp in de projector, vanzelf ontvlamde en de film (soms samen met de complete cinema en helaas een gedeelte van het publiek) in de vlammen opging. Een soortgelijk incident wordt perfect gereconstrueerd in de film "Nuovo Cinema Paradiso" met de Franse acteur Philippe Noiret in de rol van de protectionist. En oudere lezers zullen zich waarschijnlijk herinneren dat anno 1952 in Sclessin (bij Luik) de Cinema RIO volledig in de fik ging en 31 toeschouwers er het leven lieten. (Dit was ook het waarom dat de Cinema RIO in de Langestraat werd herdoopt in Cinema PLAZA en er stringentere voorschriften in verband met de installatie van een bioscoop werden ingevoerd).

In de meeste gevallen hielden deze cineasten van het eerste uur geen inventaris bij. Mede door het feit dat de titel veelvuldig werd gewijzigd, zal men de beginjaren van de cinema nooit correct kunnen in kaart brengen.

Tijdens de jaren twintig kreeg de filmproductie de georganiseerde structuur zoals we ze nu kennen. Met het gevolg dat het thans mogelijk is vanaf het jaar 1925 een aan de "zekerheid grenzende" filmlijst samen te stellen.

De vooruitzichten voor Oostende als locatie voor films waren bijzonder goed. Dit vooral dank zij de inzet van het stadsbestuur, loco dienst toerisme. Om de reeds gepubliceerde lijsten te actualiseren, zal er in dit tijdschrift om de zoveel jaren een addendum verschijnen.

De eerste gepubliceerde lijst kan nu reeds met onderstaande worden aangevuld :

1921 : MISS SPORTING van Henry-Alexandre PARYS,
met o.a. Zizi Festerat.
Geen verdere details bekend.

1926 : MONSIEUR MON CHAUFFEUR van Gaston Schoukens
met Esther Deltenre en Georges Gersan.
Geen verdere details bekend.

1956 : NOORD, NOORD WEST van Armand Vancoppenolle
De enige gegevens zijn : een documentaire van 14 min.

1969 : JEFF van Jean Herman,
met Alain DELON en Mireille DARC..
Afgaande op mijn geheugen herinner ik me een scène op het Westerstaketsel.

1971 : MALPERTUIS van Harry Kumel,
Met o.a. Orson Welles, Susan Hampshire, Michel Bouquet.
Opnames aan het tweede handelsdok waar de "Mercator" tegen de kade van de Vindictivelaan
werd gemeerd. Het dok was toen nog niet omgevormd tot de yachthaven, zoals we die nu kennen.

1975 : DOKTER PULDER ZAAIT PAPAVERS van Bert Haanstra,
Met o.a. Kees Brusse en Dora Van Der Groen.
Opnames in het Thermae Palace Hotel.

1979 : HARPYA van Raoul SERVAIS,
Met Will Spoor, Fran Waller Zeper en Sjoert Schwibethus.
(Gouden Palm voor de beste animatiefilm op het Festival van Cannes)
Tijdens één van de scènes is de voorgevel van de hoofdkerk HH. Petrus en Paulus te zien.

1985 : ISTANBUL van Marc Didden,
Met Brad DOURIF en Dominique DERUDDERE
Opnames op het Klein Strand en het Kennedyrondpunt.

1987 : MASCARA van Patrick Conrad
Met o.a. Charlotte Rampling, Michael Sarrazin, Herbert Flack
Opnames in het turks bad (nu uitgebaat als en discotheek???) van de Thermae Palace, alsook op de
Albert I Promenade.

1999 : VRIJDAG, VISDAG van Jan Bucquoy
Met o.a. Diana Barrows en Els De Schepper.
Opnames langs de Visserskaai.

2008 : LOFT van Erik Van Looy
Met o.a. Koen De Bouw, Filip Peeters, Mathias Schoenaerts.
Opnames voornamelijk in de speelzaal van het Casino.

2008 : RAPT van Lucas Belvaux
Thans in productie.
Opnames voorzien rond en in het Thermae Palace Hotel.

Nog enkele aanvullingen bij de reeds opgesomde films :

Voor de film ISTANBUL gebeurden er ook opnames op het Klein Strand en aan het Kennedyrondpunt.

Hoewel er voor de film PERMEKE vooral beroep werd gedaan op bestaand foto- en filmisch materiaal, gebeurden er tevens gespeelde opnames in de filmstudio "Mathonet" te Brussel waar een gedeelte van het S.E.O.-warenhuis in de Romestraat werd nagebouwd . Dit is het gebouw waar nu het "Kustmuseum aan Zee" is gevestigd.

Alhoewel er aan de film veel zorg is besteed en verdeeld werd door een multinational, met name 20th Century Fox, haalde de film na de Gala-Première in Cinema CAPITOLE in de Langestraat, nooit de bioscoopzalen. Waarvoor hij eigenlijk was bestemd.

"Permeke" werd alleen vertoond in filmclubs en allerhande onderwijsinstellingen.

Hetzelfde lot was de film van Luc de HEUSCH "Ensor, Zot, Dwaas en Boosaardig" uit 1990, beschoren. Na de galapremière in het Auditorium van het Casino-Kursaal, bleef die ook, driemaal helaas, ongebruikt liggen op de spreekwoordelijke schappen van de distributeur.

Jammer genoeg bestonden er toen geen echte "arthouse-bioscopen" zoals de Lumière in Brugge, waar zij zeker een kans hadden gekregen.

Ook Robbe de HERT moest ervaren dat zijn voortreffelijke documentaire "Henri Storck, Ooggetuige" uit 1986, geproduceerd door de toenmalige B.R.T., nooit de bioscopen haalde.

Wat betreft de film "DAS TRIO" vernoemde ik verkeerdelijk de Venetiaanse-, terwijl het in feite om de KONINKLIJKE Gaanderijen gaat.

Voor de film ARMAGUEDON werd ook het interieur van het bekende huis "La Maison Blanche" in de Kerkstraat gebruikt (het huis naast het buurthuis "De Boeie") Een lezer voegt eraan toe dat ook de overbekende doch helaas verdwenen brasserie in de Adolf Buylstraat "Les Trois Fontaines" in de film te herkennen valt.

In CAMPING COSMOS is tevens de Wellington-Hippodroom te zien.

Een gedeelte van CONFITUUR speelt zich ook af in het hotel Astoria in de Hertstraat, en in de verdwenen "Trinkhal" van de Thermae Palace, alsook in het lunapark op het gelijkvloers van het Europacentrum (hoek Langestraat en Vlaanderenstraat), in het restaurant "Old Inn" in de Louisastraat. (ten behoeve van stadsgenoten die de zaak niet kennen, vermeld ik graag ten titel van gratis publiciteit, dat het interieur een tweede onvervalst "Oostends Heemkundig Museum" is).

Een bijzonder aandachtige kijker heeft ook een anachronisme ontdekt in LES LEVRES ROUGES. Het verhaal situeert zich in het jaar 1971 en hoofdrolspeelster Delphine SEYRIG wordt begroet door de receptionist van het "Thermae Palace Hotel" met het complimentje dat hij haar aldaar 40 jaar geleden voor het eerst ontmoette. 1971 min 40 jaar is 1931. Elkeen die vertrouwd is met de Oostendse geschiedenis weet dat kwestieus hotel toen er nog niet was.

Ontbrekende namen van acteurs/auteurs geboren te Oostende :

- Sebastien DEWAELE, acteur, geboren op 6 maart 1978

- Jacques GHAYE, éénmalige acteur in de “Schat van Oostende”, geboren te Oostende op 19 april 1942 en zoon van de eigenaar van de voormalige befaamde kledingszaak “West-End” in de Alfons Pieterslaan.
- Gunter LAMOOT, acteur, geboren op 13 augustus 1970.

Bovendien suggereerde iemand dat er in het begin van de 20ste eeuw een filmstudio gevestigd was die toebehoorde aan een zekere mijnheer “Klepkens”. Ik vermoed dat het gaat om de cinemazaal met de naam “Studio Ultra” die toen gevestigd was op het einde van de James Ensorgaanderij (“de glazen straat”), vooraleer de gaanderij werd doorgetrokken tot in de Christinastraat. Hoe dan ook, geen enkel lokaal persorgaan vermeldt het bestaan van een faciliteit voor filmproductie in Oostende. Indertijd waren de filmstudio’s immers zeer rudimentair. Gezien men voor opnames heel wat licht nodig had en toenmalige “spotlights” niet voldoende licht genereerden, was men aangewezen op zonnelicht. M.a.w. alle filmstudio’s waren in feite een soort stapelplaats met een glazen dak. Er werd slechts gefilmd wanneer de zon scheen. (Dit is ook de reden dat de Amerikaanse filmstudio’s zich in Hollywood vestigden. Ook was er geen geluidsisolatie nodig, de geluidsfilm kwam er pas in 1926. Door die zeer primaire inrichting is het ook mogelijk dat zowel de plaatselijke pers als de Oostendenaars niets van het bestaan afwisten.

Tenslotte nog dit. Gezien meerdere films gedraaid vóór 1925 spoorloos verdwenen en daarenboven waarschijnlijk nog andere titels aan mijn aandacht ontsnapten, roep ik iedereen “die er belang bij heeft”, op aanvullingen/correcties te blijven sturen naar jnuytten@telenet.be of aan het secretariaat van “De Plate”.

ONS VOORBLAD ANDERS BEKEKEN

EXPO 58 TE OOSTENDE

